

УДК 331.101

**СПІВРОБІТНИЦТВО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК НАПРЯМ
АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ**

**COOPERATION TERRITORIAL COMMUNITY AS DIRECTION
ACTIVATION SOCIAL POTENTIAL**

*докт. екон. наук Я.В. Остафійчук¹, канд. екон. наук О.О. Хандій¹,
докт. екон. наук О.Ф. Новікова¹, докт. екон. наук М.Є. Дейч²*

¹Інститут економіки промисловості НАН України (м. Київ)

²Вінницький кооперативний інститут

*D. Sc. (Econ.) Y. Ostafiiuchuk¹, PhD (Econ.) O. Khandii¹,
D. Sc. (Econ.) O. Novikova¹, D. Sc. (Econ.) M. Deich²*

¹Institute of Industrial Economics, NAS of Ukraine (Kyiv)

²Vinnitsia Cooperative Institute

Одним із напрямів активізації та реалізації соціального потенціалу є співробітництво територіальних громад (міжмуніципальне співробітництво). Механізми об'єднання наявних у територіальних громадах ресурсів мають

призвести до більш ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень, що своєю чергою повинно забезпечити соціально-економічний, культурний розвиток територій, підвищити якість надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей. Досвід міжмуніципального співробітництва в Україні є обмеженим та недооціненим.

У Реєстрі договорів про співробітництво територіальних громад станом на 20 березня 2019 р. зареєстровано 368 договорів [1]. Аналіз показує, що найчастіше таким способом вирішуються питання вивезення й утилізації твердих побутових відходів, забезпечення водопостачання та водовідведення у містах і приміських територіях, проте лише самотні є випадки проєктів, націлених на створення повного циклу збирання, сортування, переробки та захоронення відходів. Не набула поширення практика реалізації проєктів, спрямованих на розбудову соціальних мереж і формування спільного соціального простору в об'єднаних громадах (проведення відповідних навчань, тренінгів, а також спільних заходів). Практично відсутні проєкти співробітництва щодо створення бізнес інкубаторів чи інших сучасних центрів розвитку підприємницької активності, що вкрай актуально з позиції реалізації трудового потенціалу громад на інноваційних засадах.

Метою роботи є дослідження можливостей розвитку співробітництва територіальних громад як напряму активізації соціального потенціалу.

Вітчизняне законодавство про співробітництво територіальних громад сьогодні регулює різні типи співробітництва, які відповідають європейській практиці та стосуються винятково добровільного співробітництва. Водночас воно не передбачає випадків обов'язкового співробітництва між громадами, що має місце у різних європейських країнах. Визначено п'ять форм, за якими громади можуть здійснювати співробітництво: 1) співробітництво у формі делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів; 2) співробітництво у формі реалізації спільних проєктів; 3) співробітництво у формі спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів; 4) співробітництво у формі утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів; 5) співробітництво у формі утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.

Співробітництво територіальних громад має важливе значення для активізації соціального потенціалу сталого розвитку на локальному рівні шляхом партисипативної демократії, реалізації заходів соціальної мобілізації,

більш активного залучення громадян до вирішення питань місцевого значення, а також посилення взаємодії між владою та громадою. Зрозуміло, що ідентифікація можливих тем для співробітництва має починатись із активних консультацій із громадянами, вивчення найбільш актуальних проблем, які турбують мешканців. Громадські обговорення, слухання, консультації з мешканцями громади є необхідним елементом розвитку співробітництва.

Для України є найбільш можливими три наступні моделі інституційної підтримки розвитку співробітництва територіальних громад:

- утворення ресурсного центру підтримки розвитку співробітництва при органі державної влади, зокрема при Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, яке є центральним органом виконавчої влади, уповноваженим на реалізацію реформи місцевого самоврядування та розвиток співробітництва територіальних громад;

- утворення ресурсного центру підтримки при асоціаціях органів місцевого самоврядування. Так, подібні центри утворено у Франції, Бельгії та інших країнах;

- утворення та розбудова діяльності ресурсного центру як неурядової громадської організації.

[1] Реєстр договорів про співробітництво територіальних громад (станом на 20.03.2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/rozvytok-mistsevoho-samovryaduvannya/reyestr>.